

НИКОЛАЙ КИСЬОВ, инж., МБА

Независим експерт-консултант по рибарство, аквакултури, риболовно и водно законодателство,
Регистрирано вещо лице по рибарство и аквакултури (Списък, обн., ДВ, бр. 27/14.04.2015 г.),

Резервен член на Басейновия съвет към БДУВ ИБР - Пловдив

Пловдив, 4016, ул. "Луна" № 3; Тел.: (032) 690217, Мобилни: **088 8352728; 087 8352728; 089 426 0614**

E-mail: **nkissiov@abv.bg**; Skype: **nikikissiov**

Изх. № 104 / 08.07.2016 г.

ДО БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ

за УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН – ПЛОВДИВ

Пловдив, ул. "Янко Сакъзов" 35, E-mail: **bd_plovdiv@abv.bg, marinov_m@abv.bg**

ОТНОСНО: Предложения по проекта на Плана за управление на речните басейни в Източно-беломорския район (ПУРБИБР) за периода 2016 – 2021 г. г. по отношение на състоянието на язовир „Розов кладенец“ (№ 26 от списъка по Приложение № 1 към Закона за водите) и целите и мерките за подобряване на неговото екологично състояние по ПУРБИБР чрез оптимална рибностопанска експлоатация и програмирано зарибяване с растителноядни видове риби, вкл. черен амур

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Като редовен участник в обсъждането на проекта „Провеждане на програма за проучвателен мониторинг за оценка на натиска и въздействието на рибовъдството върху повърхностните водни тела и актуализация на програмата от мерки в Плана за управление на речните басейни в Източнoбеломорския район - FISHFARMING“, в качеството ми на експерт по рибарство и аквакултури и на резервен член на Басейновия съвет към БДИБР – Пловдив, предлагаме на Вашето внимание някои конкретни предложения за редакционни и тематични изменения и допълнения към проекта на ПУРБИБР 2016-2021 г.

Използвам случая отново да споделя задоволството си и дълбокото си удовлетворение от извършената работа и по новия ПУРБИБР и по проекта „FISHFARMING“. Резултатите от проекта „FISHFARMING“, базирани на многобройните и задълбочени изследвания на включените в него водни тела с различно предназначение в сектор „Аквакултури“, дават основание на БД – Пловдив за включване в новия ПУРБИБР на нови мерки и за коригиране на някои мерките от стария план, което подкрепям напълно, още повече, че някои от тях предлагам отдавна, но сега тези предложения са подкрепени от резултатите на проекта.

Най-голямото ми удовлетворение идва от това, че получените по проекта научно обосновани данни и резултати са предпоставка да се промени отношението към сладководното рибовъдство, считано досега несправедливо за един от факторите за отрицателно въздействие върху водните тела и върху състоянието на водата и водната екосистема в тях и дават възможност да се формира ново убеждение, че при правилно прилагане на технологиите и техниките за отглеждане на риба, в съчетание с програмирано зарибяване с подходящи видове риби, сладководната аквакултура създава предпоставки за поддържане на водните тела в добро екологично и химично състояние, а в определени случаи при тела с лошо екологично състояние (каквто е случаят с яз. „Розов кладенец“) с нейна помощ състоянието да се променя към по-добро и да се постига постепенно и резултатно подобряване на същото.

Предложенията касаят следното:

1. По приложение № 40 „Инвазивни видове“ към проекта на новия ПУРБИРБ - по отношение на мидата „зебра“ (*Dreissena polymorpha*), която е включена в списъка на инвазивните видове=

В Приложение № 40 „Инвазивни видове“ правилно е отразено състоянието и влиянието на мидата зебра върху водните екосистеми, макар че статистическите данни са доста стари и непълни. По нашето скромно мнение, както констатациите, така и някои от мерките и действията, трябва да се допълнят, за да се търси оптимален ефект от бъдещата работа за противодействие на заплахите от този вид върху екологичните и стопанските системи на язовирите – обект на инвазията.

По данни на ИАРА, на ИРА – Пловдив и на други институти, и експерти

Таблица № 1. Чужди инвазивни видове животни на територията на Източноромански район
Извадка за мидата зебра

Вид	Година на проникване	категория	местообитания	заплахи
<i>Dreissena polymorpha</i> (черна странстваща мида; зеброви мида; дрейсена)	1997	Чужд инвазивен вид	Сладки стоящи и течащи водоеми (бентос)	Възможностите на <i>D. polymorpha</i> за взривообразно развитие позволяват на мидата да пренасели дадена екосистема и да изчерпи нейните ресурси. Като обрастател мидата унищожава голям брой локални местни форми.
<u>Предлагаме текста на заплахите да бъде допълнен:</u> При бързото си развитие тя придобива потенциал да нанася сериозни щети на някои важни елементи на хидротехническите и хидроенергийните съоръжения на изкуствените водоеми - язовирите. В частност и по-специално <i>D. polymorpha</i> създава рискове от аварии на охладителните системи на ТЕЦ/АЕЦ, ползващи язовирите-охладители, които трябва да се контролират, за да се предотвратят тежки последици.				

В Таблица № 3 на приложение № 40 „Влияние на инвазивните видове“ (стр. 5-6) правилно е отразено влиянието на мидата зебра и върху енергетиката, но според нас това трябва да се съчетае и допълни с някои необходими мерки и действия, както това е направено доста подробно по отношение на превантивните мерки срещу евтрофикацията чрез заребяване с растителноядни видове риби, на първо място с бял толстолоб. Тези мерки трябва да включват не само отделни язовири (като в списъка по Първия ПУРБ липсва един от най-потърпевшите язовири - „Розов кладенец“, а и други с налична силна инвазия на *D. polymorpha*), а всички язовири, в които се наблюдава разпространение и бързо развитие на този инвазивен вид, като за водоемите охладители на ТЕЦ/АЕЦ мерките трябва да бъдат задължителни, а за другите да се прилагат според степента на инвазията.

Считам за особено важно да се подчертаят рисковете и опасностите от обрастването с тази мида на охладителните системи на ТЕЦ и АЕЦ, което грози с опасност от тежки аварии (каквито има в световната практика) и изисква мерки за биологична борба с този инвазивен вид, което се съдържа в предложенията.

Затова предлагам в Таблица 3, в ред 1 „Питейно-битово водоползване“ и в ред 3 „Индустрия“ също да се направят допълнения, както следва:

Таблица № 3. „Влияние на инвазивните видове“ (стр. 5-6)

Извадка за мидата зебра

Използване и ползи	Въздействие	Инвазивен вид	Кой е засегнат
Питейно-битово водоползване	Увеличение на цената на водата за потребителите поради увеличени разходи	Мида зебра / <i>Dreissena polymorpha</i> /	„В и К“ оператори, общество
<u>Да се допълни:</u>	за отстраняване на последиците от взривоопасното развитие		вкл. „ВиК“ съоръженията и язовирите за питейно-битово водоснабдяване
Индустрия	Увеличение на цената на водата за потребителите поради увеличени разходи	Мида зебра / <i>Dreissena polymorpha</i> /	Промишленост и енергетика,
<u>Допълнение към текста по-горе:</u>	за борба с инвазивния вид чрез ограничаване на разрастването му и за отстраняване на рисковете от взривоопасното му развитие за техническите съоръжения		в частност хидромелиоративните и енергетичните съоръжения на язовирите и особено на водоемите-охладители на ТЕЦ/АЕЦ

Изменения и допълнения на т. 4. Предвидени мерки по отношение на идентифицирания проблем в ИБР

Текстът „В действащият План за управление на речните басейни в Източнореломорски район е предвидена мярка за борба срещу инвазивни видове и по-конкретно срещу мидата зебра. Мярката е „Зарибяване с черен амур (веднъж на три години)“. Тя е предвидена да се изпълни за яз. Пясъчник, яз. Троян, яз. Овчарица, яз. Тракиец, яз. Жребчево, яз. Асеновец, яз. Малко Шарково, яз. Скаленско езеро. Данни за изпълнението на мярката има за язорир Овчарица.“

да се допълни с нов текст за ПУРБИБР 2016-2021 г., както следва:

В Плана за управление на речните басейни в Източнореломорски район за периода 2016-2021 г. наред с действащите мерки в плана за предходния период се предвиждат и нови мерки, свързани със зарибяването на изброените язовири, допълнени и с други конкретни водоеми като пряко засегнатия във висока степен яз. Розов кладенец, яз. Въча, яз. Жребчево, яз. Бенковски, поречието на р. Тунджа след яз. Копринка, р. Сазлийка и др., с възможност да се прилага и в други язовири и водни тела, където през плановия период този проблем се идентифицира и съставлява силен натиск върху съответните екосистеми и върху хидротехническите и енергетичните съоръжения на язовирите. Наред с това, следва да се предвиди мярка за осигуряване на зарибителен материал от черен амур от собствено производство, което може да стане чрез внос на генофонд от други страни по режима на въвеждане в страната на нови видове, защото черният амур не е местен вид, макар че в редица страни-членки на ЕС е въведен (Румъния, където за жалост развъждането му вече не се поддържа, в Унгария, Хърватска и др.). Освен от тях, внос може да се направи от Китай и Русия (родината на този вид и на другите растителноядни видове риби е р. Амур, течаща по границата на двете държави в Далечния Изток), както и от Украйна. За този внос е необходима подкрепа и помощ от страна на МОСВ и МЗХ Вносът може да бъде за сметка на бизнеса с участието на средства от ПУДООС и Фонд „Земеделие“, като за усвояването на технологията може да се предвиди финансиране от Оперативна програма „Околна среда“ (ОПОС) и Програмата за морско дело и рибарство (ПМДР).

За следващият ПУРБ ИБР – 2016-2021 г. в съответствие с действащия първи ПУРБ следва да се включат нови мерки, а именно:

- Изготвяне и прилагане на план за действие за инвазивен вид мида зебра;
- Обследване на водните тела за степента на инвазия на чужди видове растения и животни, включително за мида зебра.

2. По Приложение 10.1. Актуализирана програма от мерки за аквакултурите в ПУРБ ИБР 2016 – 2020 във връзка с резултатите от проекта FISHFARMING.

Предлагаме да се направят изменения и допълнения в Табл. Прил. 10.1. Актуализирана програма от мерки за аквакултурите в ПУРБ ИБР 2016 – 2022 във връзка с резултатите от проекта FISHFARMING. Предлагаме да се включат три нови предложения за мерки, които касаят не само язовир „Розов кладенец“ и други язовири с подобен статут и с подобна ситуация на силно взривоопасно развитие и разпространение на инвазивния вид мида „зебра“ (наред с процесите на еутрофикация):

Предложения за нови мерки:

Код на ВТ/РБУ

ВГ03 - Нова Мярка 2 (обща и може да бъде включена след ред 10 на таблицата):

Име на ВТ: ИБР

Мярка име:

1. Зарибяване на язовирите с екстензивно и/или интензивно (садково) рибовъдство, както и други водни тела, в които е установено наличие на мида "зебра" (Дреисена полиморфа) и тенденция за разрастване на нейната популация, с черен амур с цел ограничаване щетите и вредите върху водната екосистема и хидротехническите и хидроенергийните съоръжения на язовирите и другите ползватели (като ТЕЦ, ВЕЦ и др.) от масовото разпространение на този инвазивен вид.

2. Организиране на производство на зарибителен материал от черен амур в страната, включително чрез внос на генофонд от други страни (Китай, Хърватска, Русия, Украйна и др.) за специализирани риболопилни за растителноядни риби в ИРА-Пловдив и при някои титуляри на разрешителни за ползване на язовири с установен такъв проблем (напр. яз. "Овчарица"), където има налична риболопилна или условия за изграждане на такава.

Описание на мярката:

За определяне параметрите на зарибяване може да се използва схемата, предложена в Методиката за оценка на екологичен капацитет за рибовъдство в язовир Кърджали, представена като Приложение 4.1_FISHFARMING в Раздел IV от ПУРБ 2016-2021 на ИБР с определена редукция или общоприетите нормативи за зарибява с бял амур като процент от общата посадка или от ИРА - Пловдив да се изработи примерен норматив за различните типове водни тела, вкл. отделен норматив за язовирите охладители на ТЕЦ/ВЕЦ.

Мярка от първия ПУРБ/нова:

Мярка от първия ПУРБ, изменена и допълнена в резултат на проект FISHFARMING

Отговорна институция:

Титуляри на разрешителни за аквакултури с участието на Института по рибарство и аквакултури – Пловдив, Тракийски университет - Стара Загора, МЗХ - ИАРА

Партнираща институция: БД, РИОСВ

Източник на финансиране:

Собствени средства на титулярите на разрешителни, европейски фондове (ПМДР, ОПОС) и/или други програми (проекти), МОСВ

Стойност в лв. за периода 2016-2021:

300 000 лв.

Пояснения относно стойността на мярката:

1. Стойността на мярката е в зависимост от броя на язовирите и другите водни тела, засегнати от инвазията на Дреисена полиморфа и включени в прилагането на мярката.

2. Стойността на вноса на генофонд от други страни заедно със съпътстващите разходи за осигуряване на изкуственото развъждане на черния амур е от порядъка на 300 000 лв.

Код на ВТ/РБУ

BG03 - Нова Мярка 2 (обща и може да бъде включена след ред 10 на таблицата след Нова мярка 1):

Име на ВТ: ИБР

Мярка име:

Промени в нормативната уредба, касаеща сладководното рибовъдство (аквакултурата) с цел вътрешно хармонизиране на законовите и подзаконовите нормативни актове по отношение на терминологията и налични противоречия в текстовете на действащите актове. Промяна на Наредба № 37/2008 г. (по ЗРА) с цел хармонизиране и привеждането ѝ в съответствие с изискванията на Наредба № 3 за санитарно-охранителните зони на язовирите, предназначени за питейно-битови нужди по отношение на рибовъдството.

Описание на мярката:

Необходимост от премахване на терминологични и смислови несъответствия и различия в основните закони и подзаконови нормативни актове, касаещи сладководното рибовъдство и аквакултурата като цяло (ЗРА, ЗВ, ЗООС, ЗБР, ЗВД и наредбите към тях). Премахване на налични противоречия, при които един нормативен акт забранява дейности, които са разрешени по друг нормативен акт и т.н.

Мярка от първия ПУРБ/нова:

Нова, проект FISHFARMING

Отговорна институция:

респективно БД и РИОСВ, МЗХ, респективно Дирекция МДР и ИАРА, други свързани ведомства

Партнираща институция:

ИРА - Пловдив, ИРР - Варна, браншови организации

Източник на финансиране:

Не се нуждае от специален бюджет

Стойност в лв. за периода 2016-2021:

не

Пояснения относно стойността на мярката:

Мярката е административна и касае работата на администрацията на МОСВ (БД, РИОСВ) и МЗХ (Дирекция МДР и ИАРА) и други свързани ведомства (напр. МРРБ) и техни органи

Нова Мярка 3 (частна и може да бъде включена в края на таблицата след последната мярка):

Код на ВТ/РБУ

BG3MA200L019

Име на ВТ:

Язовир Розов кладенец

Мярка име:

Мярката от първия ПУРБ: „Ограничаване поставянето на понтонни съоръжения и садкови установки за производство на аквакултури”

се заменя с по-обща мярка за язовира, касаеща и други язовири

1. Прилагане на препоръчителни технологични схеми за ограничаване на еутрофикацията при полуинтензивно и интензивно рибовъдство, включително програмирано зарибяване с бял толстолоб и други растителноядни видове риби;

2. целево и програмирано зарибяване с черен амур за борба с разрастването на популацията от мида "зебра" (Дреисена порлиморфа);

3. Прекатегоризиране на водоема по реда на Наредба № 37/2008 г. в язовир за "любителски риболов и аквакултури" поради специфичните му функции на язовир-охладител на ТЕЦ с възможност за осъществяване на екстензивно развъждане и отглеждане на растителноядни и други местни видове риби, вкл. черен амур в зоната за аквакултури и в зоната за любителски риболов на язовира с цел изравняване на статута на язовирите-охладители на ТЕЦ по отношение на инвазивните видове и мерките за противодействие на инвазията и за борба с тези видове.

Описание на мярката:

1. Задължително прилагане на препоръчителните технологични схеми предвиждат определено съчетание на мерки за ограничаване на еутрофикацията, свързани със зарибяване с растителноядни риби, вкл. и с черен амур, както и определяне на максимален лимит на продукцията, отглеждана в садки.
2. Зарибяването с черен амур предвижда включването и на този вид в поликултурата на екстензивното рибовъдство в язовира с цел ограничаване разпространението на инвазивния вид мида "зебра" и свеждане до минимум на щетите и рисковете за хидротехническите и хидроенергийните съоръжения от обрастването с мидата.
3. Поради липса на генофонд от черен амур в страната се налага организиране на внос на такъв от други страни и организиране на собствено производство на зарибителен материал в ИРА - Пловдив и от титуляри на разрешителни за аквакултури с риболюпилня. Първоначален внос на генофонд от други страни може да бъде организиран със съдействието на ИАРА, МЗХ и МОСВ.
4. Прекатегоризирането на язовира по Наредба № 37/2008 г. цели изравняване на статута на язовирите-охладители на ТЕЦ в рибностопанско отношение и по отношение на мерките за борба с инвазивни видове като мидата зебра, които намират в тях особено подходящи условия за развитие.

Мярка от първия ПУРБ/нова:

Мярка от първия ПУРБ, изменена и допълнена в резултат на проект FISHFARMING

Териториално покритие/местоположение:

Язовир Розов кладенец

Община:

Гълъбово

Област:

Стара Загора

Отговорна институция:

Титуляри на разрешителни за аквакултури, Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури, БД, РИОСВ, ИРА - Пловдив

Партнираща институция:

МОСВ (РИОСВ, ПУДООС), МЗХ - Дирекция МДР, НЕК ЕАД (П „Язовири и каскади“)

Източник на финансиране:

Републикански бюджет/ собствени средства на титулярите на разрешителни за аквакултури и други ползватели на язовира/ Европейски фондове (ПМДР и ОПОС)

Стойност в лв. за периода 2016-2021:

300 000 лв.

Пояснения относно стойността на мярката:

Средствата са предвидени в новата обща мярка за вноса на генофонд от черен амур, средствата за зарибяване на язовира са за сметка на титуляри на разрешително и другите ползватели на язовира

Приложение: Приложение 10.1. с редакционни промени на предложените и обсъдени на последната среща на 7 юли 2016 г. текстове и с добавени 3 нови предложения за мерки, описани в края на таблицата

С УВАЖЕНИЕ!

Инж. НИКОЛАЙ КИСЬОВ, МБА, Експерт – консултант по рибарство и аквакултури

[Отпечатай](#) | [Затвори](#)

**Предложения по ПУРБ ИБР 2016 - 2021 - официално за
входиране в БД**

Подател: Nikolay Kissiov <nkissiov@abv.bg>

Дата: 11.07.2016 18:03

Получател: bd_plovdiv@abv.bg, marinov_m@abv.bg

Прикачени файлове: 160708-104-яз. Розов кладенец-ПУРБ-БД-Пд-НК.doc

инж. Николай Кисъов, МБА, Експерт-консултант по рибарство, аквакултури, риболовно и водно
право, Пловдив, 4016, ул. Луна 3
Nikolay Kissiov, MScEng, MBA, Expert-Consultant on Fisheries, Aquaculture, 3, Luna Str., Plovdiv, 4016,
Bulgaria
Phone: +359 32 690217; Mob.: +359 **88** 8352728; +**087** 8352728; +**089** 4260614; E-mail:
nkissiov@abv.bg